

Запропонований підхід враховує аспекти управління маркетинговою та логістичною діяльністю в умовах кризи, які можуть забезпечити адаптацію господарської діяльності підприємства до нових умов функціонування із мінімальним рівнем втрат та можливістю виходу на нові горизонти діяльності. Дані питання потребують подальшого опрацювання з можливістю практичного застосування пропонуваніх підходів.

Література:

1. Галюк, І. Б., Кісь, Г. Р. (2020) Оптимізація бізнес-процесів шляхом застосування антикризових інструментів у логістичному управлінні підприємством. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*, Том 31 (70). № 4., 89 – 92.
2. Крикавський, Є. В., Чухрай, Н. І., Чорнописька, Н. В. (2009) Логістика: компендіум і практикум. Київ: Кондор, 338 с.
3. John. J. Coyle, Edward, J. Bardi, John, C. Langley Jr. (2002) Zarządzanie logistyczne. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa, 734 s.
4. Макаров, В. М. (1998) Модели и методы производственного менеджмента и логистики. Управление запасами: Практикум. Санкт-Петербург, 54 с.

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ КОНКУРЕНЦІЇ

**Гапон О., магістр,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Ключові основи розвитку теорії конкуренції ще в XVII ст. були сформульовані класиками політичної економії А. Смітом та Д. Рікардо. Зокрема науковці вивчали макроекономічні питання добробуту суспільства, результатом вивчення яких стала модель досконалої конкуренції та модель теорії

абсолютних і відносних конкурентних переваг. У подальших дослідженнях К. Менгер, Ф. Візер та А. Маршалл змогли перейти від аналізу конкуренції на макрорівні до її дослідження на мікрорівні [1]. У процесах формування та розвитку конкурентних взаємовідносин В. Парето аналізував не лише досконалу конкуренцію, а й інші типи ринкових структур та дійшов висновку, що оптимальний стан економіки залежить від досягнення конкурентної рівноваги.

Наприкінці XIX ст. та на початку XX ст. науковці почали цікавитися питаннями співвідношення конкуренції та монополізації ринків. Дослідженнями в цьому напрямку займалися Е. Чемберлін та Дж. Робінсон, які представили світу постулати недосконалої та монополістичної конкуренції. Однак економічна криза XX ст. показала, що існуючі підходи невтручання в розвиток ринкових процесів втратили свою актуальність [2]. Неефективність існуючих підходів в своїх напрацюваннях показав Дж. М. Кейнс. Зокрема науковець критикував ідею саморегулювання ринку та зміг довести важливість державного втручання у процеси розвитку конкуренції.

У 1960 рр. Д.К. Гелбрейт вивчав специфічні особливості конкуренції великих корпорацій в межах індустріального напрямку інституційної теорії. Автором було визначено, що крупні корпорації формують індустріальну систему шляхом контролю над цінами, витратами та поведінкою споживачів, а дрібні підприємства лише є складовими ринкової системи. Для ефективного функціонування всіх складових системи держава повинна втручатися в ринковий процес, а наявність на ринку досконалої конкуренції неможлива за присутності корпорацій [3].

У подальшому конкурентні відносини стають предметом досліджень такого напрямку розвитку економічної науки як економічний імперіалізм. Засновник теорії людського капіталу Г. Беккер вважав, що витрати на розвиток знань та вмінь працівників рівноцінні інвестиціям в придбання та

створення новітнього обладнання та технологій, проте в майбутньому спроможні забезпечити велику прибутковість не лише компанії, але й всьому суспільству. Обґрунтовуючи економічну доцільність даного погляду, науковець дійшов висновку, що спеціальна підготовка фахівців формує відповідні особливості поведінки підприємства на ринку, ноу-хау, іміджу та бренду, що є однією з головних переваг суб'єкта економічних відносин у конкурентній боротьбі [3].

Сьогодні науковці не рідко у своїх працях відзначають, що М. Портер є фундатором сучасних теорій конкуренції, адже він зміг узагальнити думки різних економічних шкіл і запропонував власну модель п'яти конкурентних сил, які формують структуру галузі. М. Портер також довів, що конкуренція може набути глобального характеру розвитку, де конкурують не економіки країн, а підприємства, які працюють в різних соціально-економічних умовах [4].

Сьогодні можна виокремити такі етапи розвитку теорії конкуренції: класичний, неокласичний, новітній та встановити внесок кожної концепції у розуміння сучасної теорії конкуренції.

Література:

1. Квятко, Т. М. (2019). Методологічне значення сучасних теорій конкуренції для економічних досліджень.
2. Красноруцкий, А. А., (2011, May). Проблемы обеспечения конкурентоспособности участников рынка агропродовольственной продукции. In XIX Международная научно-практическая конференция «Управление в социальных и экономических системах» (pp. 27-29).
3. Квятко, Т. М. (2017). Генезис наукових основ теорії конкуренції. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*, (182), 154-162.
4. Довбуш Р.А., Зозуля А.Л. Управління конкурентоспроможністю підприємств. Підручник. 2013. 250 с.